

SUUNNITELMA IKÄÄNTYNEIDEN TUKEMISEKSI
2025-2029

TOIVAKKA

1. Johdanto	3
2. Ikääntynyt väestö ja hyvinvoinnin tila	4
2.1 Väestörakenne ja -ennuste.....	4
2.2 Hyvinvoinnin indikaattorit.....	6
2.3 Ikääntyneiden asuminen	8
3. Kunnan rooli ikääntyneiden hyvinvoinnissa	9
3.1 Vanhus- ja vammaisneuvosto.....	10
3.2 Ikääntymistä tukevat kunnan palvelut.....	11
4. Muut toimijat ja yhteistyö	13
5. Tukemisen painopisteet vuosille 2025-2029.....	16
6. Suunnitelman toimeenpano ja seuranta	20

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnilta hyvinvointialueille. Toivakkalaisille sosiaali- ja terveystalveluja ryhtyi järjestämään Keski-Suomen hyvinvointialue. Ennen uudistusta vanhuspalvelut olivat hyvin vahva osa kuntien sote-sektoria ja uudistuksen myötä nekin siirtyivät hyvinvointialueen vastuulle. Kunnille jäi kuitenkin edelleen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä ja samoin velvollisuus tarkastella säännöllisesti kuntalaisten hyvinvointia väestöryhmittäin.

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on yksi kunnan tärkeimpiä tehtäviä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6 §) määrittelee, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämislle tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämislssä. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. Kuntien on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämislssä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi sen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämislssä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Myös Kuntalaki (410/2015, 1 §) edellyttää kunnilta asukkaidensa hyvinvoinnin edistämistä.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6 §) edellyttää myös sitä, että kunnan on säännöllisesti seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin ja raportoitava toteutetuista toimenpiteistä.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (980/2012, 5 §) määrittelee, että kunnan on laadittava valtuustokausittain suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

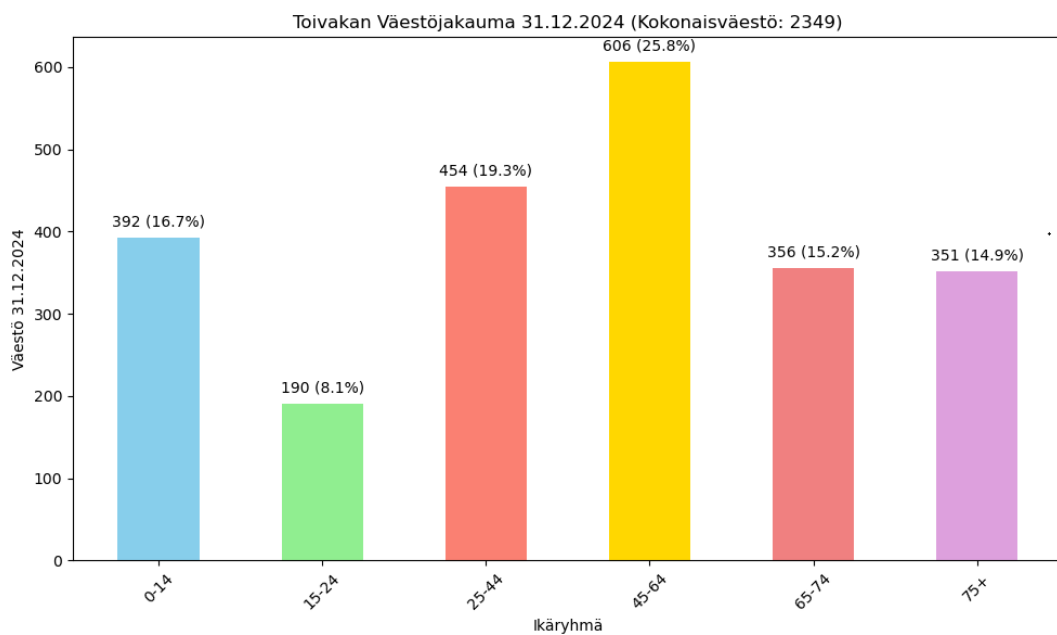
annetun lain [\(612/2021\) 6 §:n](#) 3 momentissa tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa.

Tämä suunnitelma tarkastelee hyvinvointia ikääntyneen väestöns osalta ja on osa Toivakan kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Myös Toivakan hyvinvointikertomuksessa 2021-2024 ikääntyneitä on tarkasteltu yhtenä väestöns osana ja tämä suunnitelma pohjautuu kertomuksesta saadun tiedon sekä arjen havaintojen ja kokemusten pohjalle.

2. Ikääntynyt väestö ja hyvinvoinnin tila

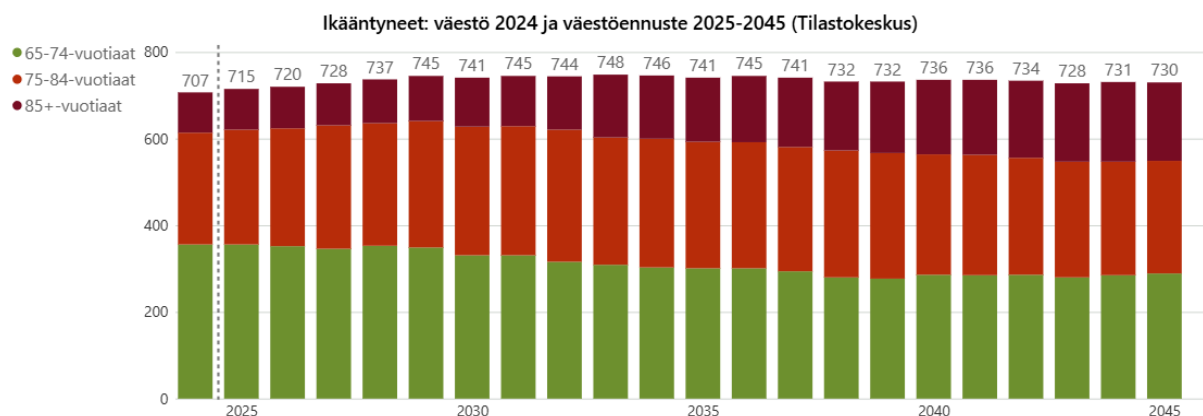
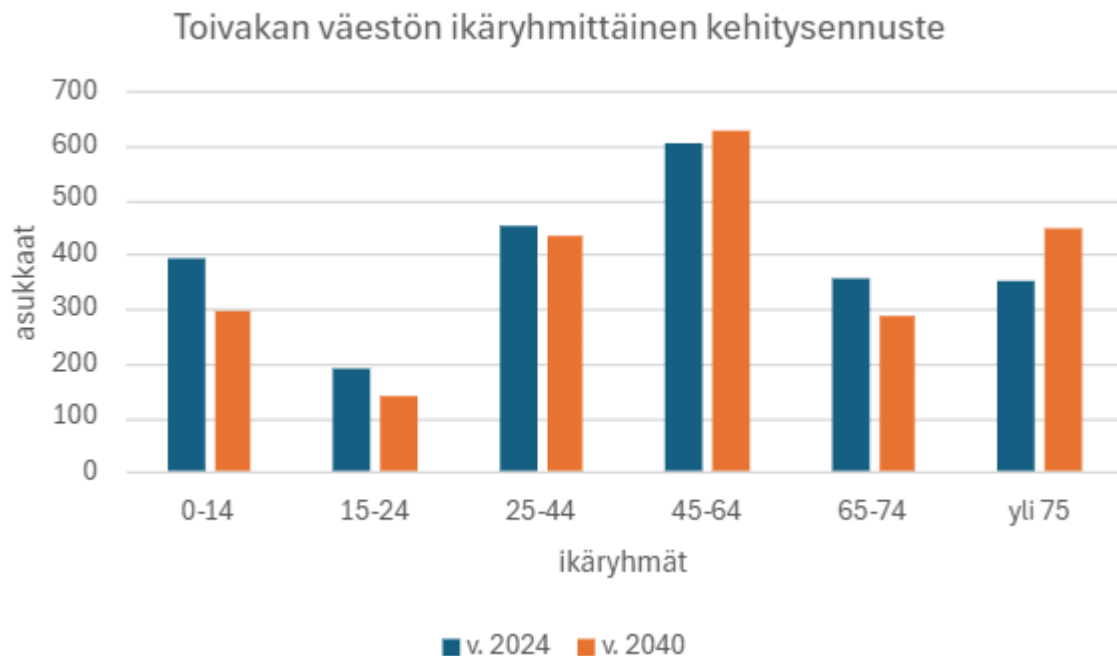
2.1 Väestörakenne ja -ennuste

Toivakan väkiluku 31.12.2024 oli 2349 henkilöä. Edellisestä vuodesta väkiluvussa on tapahtunut hienoista laskua, sillä v. 2023 toivakkalaisia oli 2368 henkilöä. Ikäryhmittäin väestöosuudet ovat olleet joulukuussa 2024 alla olevan taulukon mukaisia.

Taulukko on laadittu tekoälyn avulla (Microsoft Copilot, 2025)

Toivakan väestö tulee Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan ikääntymään tulevina vuosina, kuten seuraavat kuvaajat esittävät. Koko väestömäärän ennustetaan laskevan ja ikääntyneiden osuuden kasvavan koko väestöstä. Erityisesti yli 85-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan hieman. Väestökehityksemme ennuste on samansuuntainen kuin koko maassa.

2.2 Hyvinvoinnin indikaattorit

Indikaattoritietojen osalta tarkastellaan niitä hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällön mukaisia indikaattoreita, jotka koskevat ikääntyneitä. Asumiseen liittyvät indikaattoritiedot käsitellään kappaleessa 2.3.

HYTE-kertoimen indikaattoreista ikääntyneitä koskee erityisesti kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitajaksojen määrän tarkastelu. Toivakassa hoitajaksojen määrä on kasvanut selvästi vuodesta 2022 vuoteen 2024. Kunnille HYTE-kertoimen asettama tavoitetila on alle 230 hoitajaksoa vuodessa ja 2024 määrä on ollut lähes tuplasti suurempi kuten alla oleva kuvaaja kertoo. Verrattuna Keski-Suomeen sekä koko maahan Toivakassa hoitajaksojen määrä on selkeästi korkeampi. Indikaattoria on seurattava ja on pohdittava, mitkä tekijät saattavat kasvua aiheuttaa. Lisäksi on pohdittava, millaisin toimenpitein voimme vaikuttaa asiaan. Esimerkiksi useat kunnat jakavat ikääntyneille liukuesteitä tai hiekoitussepeleitä ja näitä vaihtoehtoja on meidänkin hyvä harkita. Syksyllä 2025 tulemme kiinnittämään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa huomiota kaatumisen ehkäisyyn myös lisäämällä tietoa keinoista, joilla kaatumisia voidaan ehkäistä. Myös ELY:n ylläpitämien kevyenliikenteen väylien talvikunnossapidon laatu on puhututtanut viime vuosina ja asia tulisi pitää edelleen aktiivisessa keskustelussa. Kuntalaisten aktiivisuus ilmoittaa ELY:lle heikosta talvikunnossapidosta on tärkeää asiantilan korjaamiseksi.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä [Info 3959](#)

Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024
Toivakka	yhteensä	172,8	269,1	438,2

Demografinen huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 - 64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Korkean huoltosuhteen taustatekijöinä voi siis olla korkea lasten määrä tai korkea ikääntyneiden määrä ja näiden variaatiot. Toivakassa huoltosuhte on hivenen laskenut vuodesta 2023 (90) vuoteen 2024 (87,9). Koko maahan ja maakuntaan verrattuna se on kunnassamme huomattavasti korkeampi. Korkea huoltosuhte voi aiheuttaa taloudellisia haasteita, koska suurempi osa väestöstä on riippuvainen työikäisten tuottamasta taloudellisesta hyvinvoinnista.

Hyvinvointiraportin vähimmäistietosisällön mukaisesti seuraamme kunnassa myös omaishoidon tuella hoidettavien 75 vuotta täyttäneiden määrää. Omaishoidontuella tuella hoidettavien 75 vuotta täyttäneiden osuus on hieman pienentynyt viime vuosina.

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana,
% vastaavan ikäisestä väestöstä [Info 3262](#)

Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024
Toivakka	yhteensä	4,0	3,7	2,3

Sairastavuusindeksi ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Se ei kohdennu pelkästään iäkkääseen väestönosaan. Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä. Sairastavuusindeksi muodostetaan näiden osaindeksien painotettuna summana. Alueen indeksilukua tulkitaan suhteessa koko maan lukuun, joka saa arvon 100. Mitä suuremman arvon alue saa, sitä yleisempää on sairastavuus tällä alueella. Toivakan osalta indeksiä ei ole saatavilla vuodelta 2024. Vuoden 2023 arvo on hieman koko maan arvoa pienempi ja tullut alaspäin vuodesta 2022. Indeksiarvo koskee koko väestöä.

Sairastavuusindeksi, ikävakioitu [Info 5641](#)

Alue	Sukupuoli	2022	2023
Toivakka	yhteensä	100,5	99,4

Ikääntyneet käyttävät erityisesti paljon terveystalvveluja. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä olivat kuitenkin meillä vähentyneet vuodesta 2021 vuoteen 2023.

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä [Info 239](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Toivakka	yhteensä	2 542	2 095	1 898

2.3 Ikääntyneiden asuminen

Toivakassa yli 75-vuotiaista asui vuonna 2024 omissa kodeissaan 90,6 % vastaavan ikäisestä väestöstä ja osuus on hivenen kasvanut viime vuosina. Omissa kodeissa asuvien osuutemme on hieman pienempi kuin Keski-Suomessa keskimäärin (92,6 %). Säännöllisen kotihoidon piirissä oli viime vuonna 75 vuotta täyttäneistä 18,2 %, joka oli hieman suurempi osuus kuin Keski-Suomen hyvinvointialueella keskimäärin (14,6 %). Vuonna 2024 ikääntyneiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa yli 75-vuotiaista asui 9,4 % prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Keski-Suomen hyvinvointialueella vastaava osuus oli pienempi eli 7,1 %.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024
lääkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 3261	Toivakka	yhteensä	10,2	9,2	9,4
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 1570			89,8	90,5	90,6
Säännöllisen kotihoidon 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 5513			17,7	18,4	18,2

Toivakassa on tarjolla ikääntyneille Toivakan vanhustentukiyhdistys ry:n ylläpitämä rivitalo Kotisilta, josta on vuokrattavissa yksiöitä. Senioriasumista tulisi kehittää, sillä tällä hetkellä ikääntyneiden asuntojen tarjonta ei vastaa tarvetta. Monet ikääntyneet ovat muuttaneet sopivan senioriasumismuodon perässä naapurikuntiin. Toivakka on pinta-alaltaan laaja kunta ja paljon ikääntyneitä asuu kylillä. Monella on ikääntymisen myötä halu ja tarve muuttaa kirkonkylälle ja lähelle palveluja, mutta seniorille sopivan asunnon löytäminen voi olla haaste. Myös vanhus- ja vammaisneuvosto on tunnistanut asumisen haasteet, joihin täytyy tulevana vuosina tarttua.

Toivakassa ikääntyneiden ympärivuorokautista palveluasumista sekä yhteisöllistä asumista ikäihmisille ja muistisairaille tarjoaa Espero Hoivakoti Soivakka. Vakituisen asumisen ohella Soivakka mahdollistaa myös tilapäisen asumisen, joka saattaa olla tarpeen esim. sairaalasta kuntoutumisen tai omaishoitajan loman ajaksi. Espero Hoivakoti Soivakassa on yhteensä 45 asukaspaikkaa.

3. Kunnan rooli ikääntyneiden hyvinvoinnissa

Kuntaliiton mukaan kuntien toiminnassa painotus ikääntyneiden osalta on heille tarjottavissa vapaa-ajan (kulttuuri, liikunta, kirjasto, elinikäinen oppiminen) ja teknisen toimen eli meillä kuntaympäristöpalvelujen palveluissa (elinympäristö, asuminen, liikenneratkaisut ja turvallisuus). Kunta luo myös edellytykset hyvälle asuinympäristölle ja tuottaa sen rinnalle hyvinvointia tukevia palveluita. Kuntien hyte-työssä painottuu myös yhteisöllisyyden rooli (osallisuus, järjestöt ja erilainen kerhotoiminta, vapaaehtoistyö ja vaikuttamistoimielimet vaikuttamiskanavana). Kuntaliiton määritelmän mukaan kunnalla on siis varsin laaja-alainen rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä, mikä ilmenee myös seuraavasta Kuntaliiton kuvasta.

Lähde: Kuntaliitto.

Ikääntyneille keskeisiä kuntien palveluja ovat erilaiset vapaa-aikapalvelut (esim. kulttuuri, kirjasto ja liikunta). Kunnan tehtävä on järjestää ja tarjota puitteita mielekkääseen vapaa-aikaan ja kuntalaiset voivat hyödyntää näitä palveluita omista lähtökohdistaan ja tarpeistaan käsin. Myös järjestöillä, seurakunnilla ja yrityksillä on keskeinen rooli vapaa-ajan sisältöjen tuottamisessa. Lisäksi hyvinvointialueet voivat hyödyntää kuntien ja järjestöjen palveluita oman toimintansa tukena ja ohjata näihin esimerkiksi hyvinvointitarjottimen kautta. Kuntaliiton Hyte-työn asiantuntija Sami Niemi nostaa esille tärkeän huomion siitä, että ikääntyneet ovat

toimintakyvyltään ja taustaltaan hyvin moninainen ryhmä, mikä on huomioitava palveluissa. Iso osa ikääntyneistä on itsenäisiä, toimintakykyisiä ja aktiivisia kuntalaisia kun taas toiset ovat runsaastikin monenlaista apua tarvitsevia.

Kuntaympäristöpalvelujen merkitys ikääntyneiden arjen toimivuuteen ja sitä kautta hyvinvointiin on myös varsin keskeinen. Hyvä ja turvallinen elinympäristö takaa mielekkään ja sujuvan arjen. Kunnat myös mahdollistavat ja valvovat laadukasta asumista ja rakentamista alueellaan. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta asuin ympäristön toimivuus ja varautuminen erilaisiin uhkiin on keskeisenä tekijänä kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tunteen vahvistamisessa.

Kunnalla on myös merkittävä rooli olla mahdollistamassa ikääntyneiden osallistumista, vaikuttamismahdollisuuksia ja toimintaa osana demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa. Esimerkiksi vanhus- ja vammaisneuvosto on tärkeä vaikuttamiskanava ikääntyneitä koskevissa asioissa.

3.1 Vanhus- ja vammaisneuvosto

Vanhus- ja vammaisneuvostolla on keskeinen rooli vaikuttamistoimielimenä. Sen tarkoituksena on kuntalain mukaan vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan. Neuvosto on kuulemis- ja vaikuttamiskanava, joka voi ottaa kantaa mm. ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden hyvinvointiin, terveyteen, osallisuuteen, elinympäristöön, asumiseen, liikkumiseen, päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseen ja tarvittaviin palveluihin.

Toivakkaan perustettiin vanhus- ja vammaisneuvosto keväällä 2013, jolloin yhdistettiin aikaisemmin erillisinä toimineet vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Neuvoston tarkoituksena on ajaa vanhusten ja vammaisten asioita Toivakassa, tehdä ehdotuksia ja yhteistyötä kunnan eri tahojen kanssa.

Vanhus- ja vammaisneuvostossa on viisi jäsentä (Toivakan kunnan hallintosääntö 15 §). Se kokoontuu virallisiin kokouksiin neljää kertaa vuodessa kvartaaleittain. Puheenjohtajalla on hallintosäännön mukaisesti puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustossa. Toimintakausi on kaksivuotinen.

Toivakan vanhus- ja vammaisneuvoston kokoonpano toimintakaudella 2024-2025 on seuraava:

Pj. Markus Tattari, Elina Sarlund, Sirpa Vihavainen, Minna Huovilainen ja Marja-Liisa Paljakka. Syksystä 2025 varajäsen Anneli Nieminen on korvannut Marja-Liisa Paljakan. Toisena varajäsenenä toimii Simo Laulajainen.

Neuvoston sihteerinä toimii hyvinvointisuunnittelija. Neuvoston kokousten pöytäkirjat ovat esillä Toivakan kunnan [kotisivuilla](#). Toivakan vanhus- ja vammaisneuvostolla on edustus myös [Keski-Suomen hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimissä](#) eli alueellisessa vanhusneuvostossa ja vammaisneuvostossa.

Neuvosto on pyrkinyt aktivoitumaan myös erilaisiin tapahtumiin mukaan, esimerkkinä Vanhustenviikon tapahtumat ja kunnan yhteiset hyvinvointitapahtumat. Neuvosto on ottaa kantaa esimerkiksi kunnan ja hyvinvointialueen palveluihin ja pitää esillä keskusteluissa ikääntyneiden asumisen kehittämiseen liittyviä näkökulmia.

3.2 Ikääntymistä tukevat kunnan palvelut

Hyvinvointipalvelut

Toivakan hyvinvointipalvelut järjestävät monipuolista toimintaa ja runsasta tapahtumatarjontaa ympäri vuoden. Hyvinvointipalvelut sisältävät myös kirjasto-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut.

Senioripäivät

Toivakan kunta järjestää ikääntyneille joka toinen tiistai senioripäivää yhteistyössä evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa. Tilaisuudet järjestetään kunnan hyvinvointisuunnittelijan ja seurakunnan diakonin organisoimana. Senioripäiviä järjestettiin v. 2024 18 kertaa. Jokainen kerta on tavoittanut useita kymmeniä ikääntyneitä. Päivä tarjoaa monipuolista ohjelmaa ja mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen sekä omakustanteiseen ruokailuun. Ruokailun järjestää yksityinen yrittäjä. Kunta myöntää erikseen anottuna kuljetuksen senioripäivään, jos kyödin myöntämiselle asetetut kriteerit ovat toteutuneet. Kuljetus kustannetaan testamenttivaroin. Jatkamme tulevina vuosina

senioripäivien toiminnan kehittämistä ja pyrimme osallistamaan myös hyvinvointialueen mukaan tähän ennaltaehkäisevään toimintaan seniorikeskustoiminnan kehittymisen myötä.

Kirjasto

Yleisten kirjastojen neuvosto on laatinut Yleisten kirjastojen suunta 2021 -2025 –asiakirjan, jossa mainitaan, että kirjasto on hyvinvointipalvelu, jonka tavoittaa kaikissa elämäntilanteissa. Kirjasto tarjoaa kaikenikäisille asiakkaille monipuolisia palveluja: tiloja, sisältöjä ja toimintoja. Maksuttomuus ja opastaminen esimerkiksi sähköisten palvelujen äärelle lisäävät tasa-arvoisuutta ja osallisuutta yhteiskuntaan.

Erityisesti ikääntyneet toivakkaalaiset kirjasto ottaa huomioon tarjoamalla kirjaston kotipalvelua, jota on tarjottu kirjaston vuodesta 2022 alkaen. Kotipalvelua on mahdollista saada asiakkaan tukihenkilön avulla: kirjasto voi lainata aineistoja valmiiksi asiakkaalle, joka ei itse pysty enää tulemaan kirjastoon sairauden, vamman tai korkean iän vuoksi. Tukihenkilö toimii yhteyshenkilönä ja toimittaa aineiston perille asiakkaalle ja takaisin kirjastoon. Kannustamme tämän matalan kynnyksen palvelun käyttöönottoon. Kirjastolta myös ikääntyneet saavat digiopastusta, joka on henkilökohtaista maksutonta neuvontaa esimerkiksi omien älylaitteiden käytössä. Kirjasto tarjoaa myös laitteita asiakkaiden käyttöön sähköiseen asiointiin ja kirjaston sähköisiin palveluihin. Opastuksissa noudatetaan digituen eettistä ohjeistusta.

Kirjasto pyrkii myös tulevaisuudessa kehittämään ylisukupolvista toimintaa, esimerkiksi kirjastomummo tai –pappatoiminnan muodossa. Ikääntyneiden yliopiston Ikis-luennot, joita kirjasto on järjestänyt etäluentoina yhteistyössä Puulan seutuopiston kanssa, tulevat myös mahdollisuuksien mukaan jatkumaan tulevaisuudessa.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut järjestävät perinteikkaita tilaisuuksia kuten yhteislauluiltoja, itsenäisyyspäivän juhlallisuuksia ja naisten päivän tapahtuman. Lisäksi kulttuuripalvelut pyrkivät tarjoamaan kiinnostavia retkiä alueellista yhteistyötä hyödyntäen.

Vapaa-aika ja liikuntapalvelut

Toivakassa on tarjolla kaikille eläkelaisille suunnattua ohjattua kuntosalitoimintaa. Kunta tekee myös yhteistyötä ikääntyneiden liikunnan osalta esim. Eläkeliiton Toivakan yhdistyksen kanssa. Hyvinvointipalvelut järjestävät vuosittain valtakunnallisella vanhustenviikolla monipuolista matalan kynnyksen ohjelmaa. Esperin hoivakoti Soivakan tiloissa on kuntosalilaitteita, jotka sopivat niille, joilla on toimintakyvyn rajoitteita. Vapaa-aikapalvelut tekevät vahvaa yhteistyötä yhdistysten kanssa.

Toivakan liikuntapaikkoja huolletaan hyvin, jotta turvallinen liikkuminen on mahdollista myös ikääntyneille. Liikuntapaikkoja kehitetään jatkuvasti eri käyttäjäryhmät huomioiden.

Kuljetuspalvelut

Toivakan kunta on kustantanut testamenttivaroin kuljetusta senioripäivään harkinnanvaraisesti. Kuljetuksen osalta on laadittu kriteeristö, jonka tulee täytyä, jotta kuljetus voidaan myöntää. Toivakan kunta järjestää tiistaisin Toivakan kyliltä asiointikyytejä kirkonkylälle. Iso osa asiointikyydin käyttäjistä on ikäihmisiä.

4. Muut toimijat ja yhteistyö

Laki velvoittaa kuntia ja hyvinvointialueita tekemään yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kunnat ja hyvinvointialueet tekevät yhteistyötä yhdyspinnoilla, joilla kummallakin taholla on tehtävänsä ja roolinsa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Ikäihmisten osalta selkeitä yhdyspintoja ovat mm. kaatumisen ehkäisy, elintapaohjaus, turvallisuus ja ehkäisevä päihdetyö. (Kuntaliitto.fi)

Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelut

Hyvinvointialueen palvelut ovat keskeisiä ikääntyneille ja kunnalla on hyvinvointialueen kanssa yhdyspintaa esimerkiksi kaatumisen ehkäisyyn, ehkäisevän päihde- ja lähisuhdeväkivaltatyön ja seniorikeskustoiminnan osalta. Keski-Suomen hyvinvointialueella on tavoitteena, että kaikissa

Keski-Suomen kunnissa Toivakka mukaan lukien on palveluverkkosuunnitelman mukaisesti seniorikeskus vuoteen 2030 mennessä. Toivakassa hyvinvointialueen koordinaattori on jo käynyt alustavasti keväällä 2025 keskustelemassa seniorikeskustoiminnasta.

Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelut ikääntyneille löytyvät heidän verkkosivuiltaan.

[Ikääntyneiden palvelut | Keski-Suomen hyvinvointialue](#) Sivulla kerrotaan terveydenhuollon palvelujen lisäksi esimerkiksi palvelutarpeen arvioinnista, kotiin annettavista palveluista ja ympärivuorokautisesta hoivasta. Lisäksi sivu esittelee verkossa olevan seniorikeskuksen ja senioreiden itsearvioinnin, jonka avulla asiakas voi tehdä itse arviota omasta tuen tarpeesta. Sivulta saa myös käytännöllisiä vinkkejä ja ohjeita sujuvaan ja hyvinvoivaan arkeen. Kuntouttava päivätoiminta järjestetään toivakkalaisille asiakkaille Vaajakoskella.

Toivakan sosiaali- ja terveystalvaelupiste (aiemmin Toivakan terveysasema) on avoinna maanantaista perjantaihin ennalta varattujen vastaanottoaikojen mukaisesti. Toivakan sosiaali- ja terveystalvaelupisteellä toimii ammatinharjoittajalääkäri ja hänen työparinaan sairaanhoitaja. Hoidon tarpeen arviointi tehdään ensisijaisesti puhelimitse tai verkossa. Lisäksi hoidon tarpeen arviointia tehdään terveysaseman asiointipisteellä kolmena päivänä viikossa. Kiireellisissä asioissa lääkärin ja hoitajan vastaanottopalvelut ovat Joutsan sote-keskuksessa terveysaseman aukioloaikoina. Jyväskylässä toivakkalaisia palvelee sairaala Nova. Laboratorionäytteenoton palvelut tuottaa Fimlab.

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla.

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajille annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen, harkinnanvarainen etuus ja on verotettavaa tuloa. Omaishoidon tuen myöntää Keski-Suomen hyvinvointialue.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024
Omaishoidon tuen asiakkaat vuoden aikana / 1000 asukasta info ind. 3453	Toivakka	yhteensä	10	9	9
Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneitä 65 vuotta täyttäneitä hoitajia vuoden aikana yhteensä info ind. 2106			15	14	11
Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneitä hoitajia vuoden aikana yhteensä info ind. 2105			22	21	24

Myös omaishoitajien näkökulmasta kunnan rooli on muuttunut hyvinvointialueuudistuksen myötä palveluiden järjestämisestä hyvinvoinnin edellytysten luomiseen. Toivakassa kunnan hyvinvointisuunnittelija osallistuu Keski-Suomen omaishoitajat ry järjestämiin omaishoitajien tapaamisiin syksystä 2025 lähtien. Tapaamiset tulevat toteutumaan syksystä lähtien yhteistyössä Keski-Suomen omaishoitajat ry:n ja Keski-Suomen muistiyhdistys ry:n kanssa.

Toivakan kunta järjestää ikääntyneille toimintaa ja palveluja vahvassa yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien sekä hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyötä tehdään niin paikallisesti kuin alueellisesti ikääntyneiden asioissa.

Kunta järjestää yhteistyössä Jyväskylän seurakunnan Toivakan lähikirkkoalueen kanssa senioripäiviä joka toinen tiistai. Tapahtuma tarjoaa monipuolista ohjelmaa, mahdollisuuden omakustanteiseen ruokailuun ja sosiaalista kanssakäymistä. Evankelisluterilainen seurakunta järjestää myös paljon omaa perustoimintaa, joka sopii myös ikääntyneille. Evankelisluterilaisen seurakunnan toimintaa ovat senioritoiminnan järjestämisen lisäksi esim. ruoanjako ja taloudellinen tuki vaikeassa tilanteessa oleville. Se järjestää myös ikäihmisten syntymäpäivä pyöreitä vuosia täyttävälle. Lisäksi seurakunta järjestää viikoittaisia keittopäiviä, joiden asiakaskunnassa on runsaasti ikääntyneitä. Keittopäivissä on tarjolla ilmainen keittolounas.

Helluntaiseurakunta järjestää lähimmäisenruokailuja ja tarjoaa myös taloudellista tukea sitä tarvitseville. Helluntaiseurakunnalla on paljon kaikenikäisille sopivaa viikoittaista toimintaa.

Eläkeliiton Toivakan yhdistys on aktiivinen toiminnan järjestäjä eläkeläisille. Säännöllisten kerhotapaamisten lisäksi toimintaan kuuluvat mm. vapaaehtoistyö ikääntyneiden parissa ja erilaiset liikuntatapahtumat.

Toivakan eri kylillä vireät kyläyhdistykset järjestävät monenlaista aktiviteettia ja ohjelmaa. Kunta tekee yhteistyötä kyläyhdistysten kanssa esim. kyläkerroksen muodossa. Tällöin kunnan työntekijät järjestävät ohjelmaa yhteistyössä kyläyhdistysten kanssa. Vireää yhdistystoimintaa Toivakassa tarjoavat myös Lions Club Toivakka ja Toivakan Martat.

Puulan seutuopisto järjestää monipuolisesti erilaisia kursseja kaikenikäisille niin musiikin, kädentaitojen, liikunnan kuin kokkauksenkin osalta.

5. Tukemisen painopisteet vuosille 2025-2029

THL on julkaissut suosituksia ikääntyneen toimintakyvyn tukemiseksi. Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027 pyrkii tukemaan hyvinvointialueita ja kuntia varautumisessa väestön ikääntymiseen. Tavoitteena on edistää hyvää ikääntymistä sekä varmistaa laadukkaat ja vaikuttavat palvelut iäkkäille henkilöille. Suositukseen liitetyillä laatuindikaattoreilla voidaan seurata tavoitteiden toteutumista ja iäkkäiden palvelujen laadun kehittymistä niin kansallisesti kuin aluetasollakin. ([Ikääntyminen ja iäkkäiden palvelut : Tilannekuva laatuindikaattoreiden näkökulmasta](#))

Suosituksessa indikaattoreiden tulokset kuvataan kolmen pääteeman eli iäkkään toimintakyvyn tukemisen, iäkkään toimijuuden tukemisen sekä lakisääteisten iäkkäiden palvelujen laadun kautta. Erityisesti kuntaa koskeva teema on iäkkään toimijuuden tukeminen. Laatusuosituksista nousee kunnan tehtäväkenttään seuraavat näkökulmat:

- **lääkkään toimintakyvyn tukeminen:** Kunta tukee ja vahvistaa toimintakykyä kiinnittämällä huomio niihin tekijöihin, jotka lisäävät hyvää elämänlaatua. Tällaisia ovat mahdollisuus osallisuuteen, mielen hyvinvointi, liikunta, turvallinen ympäristö ml. liikuntapaikat ja erilaiset harrastukset. Nämä toimivat myös hyvän terveyden tukena.
- **lääkkään toimijuuden tukeminen:** Osallisuuden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen ja järjestötoiminnan tukeminen, teknologian ja sähköisen asioinnin hallinnan tukeminen, ikäystävällinen asuminen ja eri palvelujen saavutettavuus.

Ikääntyneiden tukemisen tavoitteet vuosille 2025-2029 mukailevat koko kunnan hyvinvointisuunnitelmaa ja alueellisia ja valtakunnallisia linjauksia. Kunnan kaikki peruspalvelut huomioivat myös ikääntyneen väestönosan. Liikunnan osalta seuraamme Suomi liikkeelle -ohjelman linjauksia ikääntyneiden liikunnan edistämisen osalta

Painopisteet ikääntyneiden tukemiseen:

1. Tavoite: Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Liikunnan avulla mm. turvataan hyvää toimintakykyä ja ennaltaehkäistään kaatumista. Yli 65-vuotiaiden liikkumisen suosituksen ([Liikkumisen suositus yli 65-vuotiaille - UKK-instituutti](#)) keskiössä ovat seuraavat asiat:

- Kevyttä liikuskelua tulisi kuulua päivään mahdollisimman usein.
- Sydämen sykettä kohottavaa liikettä eli reipasta liikkumista suositellaan ainakin 2 tuntia 30 minuuttia viikossa. Samat terveyshyödyt saa, kun lisää liikkumisen tehoa reippaasta rasittavaksi. Tällöin liikkumisen määrän tulisi olla ainakin 1 tunti 15 minuuttia viikossa.
- Lihasvoimaa, tasapainoa ja notkeutta tulisi harjoittaa ainakin kaksi kertaa viikossa. Näiden monipuolinen yhdistely edistää parhaiten terveyttä ja toimintakykyä.

Viikoittainen liikkumisen suositus yli 65-vuotiaille

UKK-instituutti
ukkinstituutti.fi

Toimenpiteet:
Huolehditaan, että liikuntapaikat soveltuvat myös iäkkäille ja liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan ja kuullaan myös iäkkäät.
Tarjotaan ikääntyneille myös ohjattua liikuntaa toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja sairauksien ennaltaehkäisemiseksi. Kunnassa järjestää eläkeläisten ohjattuja kuntosalivuoroja ja mahdollisuuksien mukaan muuta ohjattua liikuntaa.
Kannustetaan liikkumaan omatoimisesti. Kunnassa on esim. rajoitetun toimintakyvyn kuntosalilaitteita, joita voi käyttää omatoimisesti.
Osallistutaan valtakunnallisiin liikkumista edistäviin kampanjoihin.
Lisätään tietoisuutta kaatumisen ehkäisystä yhdessä eri tahojen kanssa ja pyritään ehkäisemään kaatumista sopivin ja konkreettisin toimenpitein.
Pidetään liikuntaan osallistumisen/sen harrastamisen kynnys matalalla yhteislenkein ja -jumpin ja viemällä liikuntaa osaksi ikääntyneiden kokoontumisia ja tapahtumia.

2. Tavoite: Mielen hyvinvoinnin tukemisella lisätään voimavaroja ja iloa arkeen, yhdessä tekemistä ja osallisuutta.

Mielen hyvinvoinnin ABC-toimintamalli otetaan käyttöön syksystä 2025 lähtien.
Kaikille ikääntyneille avoimet senioripäivät yhteistyössä evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa mahdollistavat sosiaalisen kanssakäymisen, osallisuuden ja yhteisöllisen ruokailun.
Kuntana osallistumme erilaisiin ikääntyneiden elämänlaatua huomioiviin ja tietoisuutta lisääviin kampanjoihin.

3. Tavoite: Kuulluksi tulemisen turvaaminen ja osallisuus yhteiskunnasta.

Toimenpide:
Ikääntyneiden ääni saadaan kuuluville erilaisin kyselyin ja kuuntelemalla heitä erilaisilla forumeilla. Kunta järjestää kuntalaisiltoja ja yhteisöjen iltoja.
Vanhus- ja vammaisneuvosto tekee vaikuttamistyötä ja toimii ikääntyneiden äänitorvena ja järjestää mahdollisuuksien mukaan myös tapahtumia ikääntyneille.
Viemme toimintaa myös kylille ja teemme tässä yhteistyötä kyläyhdistysten kanssa.
Tarjoamme ikääntyneille erilaisia mahdollisuuksia tutustua teknologiaan ja ottaa se haltuun koulutusten ja digiopastuksen (kirjasto) avulla. Tämä lisää osallisuutta.
Tuemme järjestötoimintaa, joka mahdollistaa ikääntyneen aktiivisuuden ja osallisuuden. Teemme myös yhteistyötä yhdistysten ja seurakuntien kanssa järjestämällä toimintaa ja tapahtumia.
Kuntana tuemme erilaisin kyyti-/kuljetusratkaisuin ikääntyneiden mahdollisuutta osallistua toimintaan ja hoitaa asioita (asiointimahdollisuuksia asiointikyydillä ja harkinnanvaraisella kuljetuksella mahdollisuutta osallistua senioripäivään).
Viestimme ikääntyneet huomioiden. Tietoa erilaisista ajankohtaisista asioista jaetaan kaikilla forumeilla, joissa ikääntyneitä kohdataan. Lisäksi käytössä on ikääntyneille suunnattuja tiedotusmuotoja, kuten eläkeläisten infokanava (WhatsApp) ja suora tiedotus ikääntyneiden järjestöjen kautta.
Huomioimme kunnan palveluissa ikääntyneen väestönosan tarvittaessa muotoillen palveluja ikääntyneille soveltuviksi (esimerkkinä kirjaston kotipalvelu).
Tartumme ikääntyneiden yksinäisyyden kokemuksiin ja puutemme siihen vapaaehtoistyötä vahvistamalla ja ylisukupolvista toimintaa kehittämällä.

4. Tavoite: Ikääntyneelle sopiva asuinympäristö ja turvallinen arki.

Toimenpide:
Pyrimme kehittämään ikääntyneille soveltuvia ja heidän tarpeisiinsa vastaavia asumisratkaisuja.
Pyrimme kuntana omalta osaltamme turvaamaan lähipalvelujen saatavuuden ja palvelujen saavutettavuuden.
Pidämme asuinympäristön turvallisena ikääntyneet huomioiden. Esimerkiksi talvella väylien talvikunnossapito ja riittävä valaistus on huomioitava.
Osallistumme 2025-2026 kuntana alueelliseen selvitykseen, joka koskee ikääntyneiden asumistilannetta ja sen kehittämissuuntia huomioiden esim. asumistarve, maankäyttö ja kaavoitus ikäystävällisessä asuinympäristössä.

6. Suunnitelman toimeenpano ja seuranta

Tämä suunnitelma on laadittu valtuustokaudelle 2025-2029. Suunnitelmaa tarkastellaan ja päivitetään vuosittain osana kunnan hyvinvointiraporttia. Suunnitelman toimeenpaneminen on kaikkien yhteinen tehtävä. Se on niin päättäjien, työntekijöiden kuin sen laatimiseen osallistuneiden ja heidän taustaorganisaatioidensa vastuulla. Suunnitelman tekemiseen on osallistunut Toivakan kunnan hyvinvointityöryhmän lisäksi Toivakan vanhus- ja vammaisneuvosto, yhdistyksiä ja seurakunnat. Tulevaisuudessa Toivakan kunnan seniorivakka mahdollistaa myös hyvinvointialueen vahvemman osallistamisen suunnitelman laadintaan.

Toivakan kunnan tavoitteet ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseksi ovat yhteneväiset kunnassa laaditun kuntastrategian kanssa. Kuntastrategian arvoja ovat avoin ja rohkea, oppiva ja kehittyvä sekä aito ja yhteisöllinen Toivakka. Kunnan visiona on yhdessä toimiva Toivakka, joka tuntuu kodilta. Strategiset tavoitteet näyttävät suuntaa palvelujen tuottamiseen ja toiminnan johtamiseen. Palveluihin tarvitaan monitoimijaista verkostoa ja onnistunutta yhteistyötä eri taustoista tulevien toimijoiden kesken. Yhteistyön vaatimus esitetään myös laissa ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta.

Tavoitteenamme on, että Toivakassa ikääntynyt on yhdessä toimivan yhteisön jäsen, jonka näkemystä ja kokemusta kuullaan ja arvostetaan. Yhdessä toimivassa Toivakassa jokainen ikääntynyt voi olla omien voimavarojensa mukaan aktiivinen toimija ja kaikista pidetään yhdessä huolta ilman yksin jäämisen pelkoa.

LÄHTEET:

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä | 612/2021 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Kuntalaki | 410/2015 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista | 980/2012 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Ikä, Toivakka, Yhteensä, Väestö 31.12. \(ennuste 2024\), 2040.. PxWeb](#)

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen | Kuntaliitto.fi](#)

[Ikääntyminen ja iäkkäiden palvelut : Tilannekuva laatuindikaattoreiden näkökulmasta](#)

[Liikkumisen suositus yli 65-vuotiaille - UKK-instituutti](#)